

НАПРЯМ 4. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Ковальчук Ярослав Вячеславович

студент магістратури

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-324-1-18>

ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ШЛЯХИ ЇХ ЗРОСТАННЯ

Накопичення доходів державного бюджету є ключовим елементом фінансово-бюджетної політики країни. Ці бюджетні надходження відіграють важливу роль у розподілі валового внутрішнього продукту та є одним з основних інструментів державного економічного регулювання. Крім того, доходи державного бюджету відображають ефективність промисловості, розглядаючи частку доданої вартості в загальній структурі виробництва, а також впливають на доходи суб'єктів господарювання.

Одним із загальновизнаних підходів до розуміння сутності доходів державного бюджету з позицій матеріального та економічного аспектів є погляд відомого українського вченого Дем'янишина В.Н. Він визначає: «доходи державного бюджету як об'єктивне економічне явище, пов'язане з різноманітними економічними відносинами, які стосуються розподілу та перерозподілу національного валового внутрішнього продукту для створення централізованого фонду грошових ресурсів держави». Цей погляд акцентує увагу на важливості економічних процесів, спрямованих на забезпечення функціонування держави як органу

влади та виконання її соціальних та економічних завдань для задоволення потреб населення [2, с. 70].

Склад доходів державного бюджету встановлюється Бюджетним кодексом України та законами, що стосуються державного бюджету на конкретний рік. Якщо виникає потреба у включенні нового джерела доходів державного бюджету, це вирішується законодавчим шляхом у межах відповідного бюджетного року, поки не внесені відповідні зміни до Бюджетного кодексу України.

Доходи Державного бюджету України включають: доходи (за винятком тих, що за Бюджетним кодексом України закріплені за місцевими бюджетами), що отримуються відповідно до законодавства про податки, збори і обов'язкові платежі та Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів», а також від плати за послуги, що надаються бюджетними установами, які утримуються за рахунок Державного бюджету України та інших, визначених законодавством джерел, включаючи кошти від продажу активів, що належать державі або підприємствам, установам та організаціям, а також проценти і дивіденди, нараховані на частку майна, що належить державі в майні господарських товариств; гранти і дарунки у вартісному обчисленні; міжбюджетні трансферти з місцевих бюджетів [1].

Зростання доходів Державного бюджету України можливе шляхом впровадження різних заходів та стратегій, які сприяють збільшенню надходжень у бюджет.

Спираючись на дослідження [3, с. 242], можна констатувати, що до основних шляхів зростання доходів Державного бюджету України можна віднести:

1. Податкова реформа і зменшення податкового навантаження. Податкова реформа та зменшення податкового навантаження – це складний процес оновлення податкової системи з метою збільшення доходів державного бюджету та полегшення фінансового тягаря на платників податків. Цей підхід передбачає розгляд і перегляд податкових норм, ставок, та процедур збору податків.

Одним з основних аспектів податкової реформи є спрощення податкової системи. Це може включати об'єднання різних видів податків та зборів в один більш легко адміністрований податок. Мета полягає в полегшенні для платників податків процедур звітності та сплати податків, зменшенні витрат на податкове управління та спрощенні контролю за дотриманням податкового законодавства.

Важливо ретельно розглядати систему податкових пільг та стимулів для підприємств та громадян. Деякі пільги можуть призводити до перерозподілу податкового навантаження з одних груп на інші, що не завжди ефективно або справедливо. Податкова реформа може включати перегляд і скорочення надмірних пільг та стимулів з метою спрощення системи та збільшення доходів бюджету.

Важливо зміцнювати контроль за тіньовими операціями та недекларованими доходами. Це може включати в себе вдосконалення механізмів контролю та нагляду, зменшення можливостей для ухилення від оподаткування, та впровадження суворих санкцій для тих, хто порушує податкове законодавство.

2. Розвиток бізнесу та підприємництва. Підтримка малого та середнього бізнесу, а також стимулювання підприємницької діяльності може призвести до зростання податкових надходжень. Розвиток нових галузей та технологій також може сприяти збільшенню виробництва та прибутковості. Це може включати в себе спрощення процедур для реєстрації підприємств, стимулювання інновацій та інвестицій у розвиток бізнесу. Важливі аспекти цього напрямку включають:

- зменшення бюрократичних перешкод. Зменшення адміністративних бар'єрів для реєстрації та ліцензування бізнесу сприяє залученню більшої кількості підприємців та підприємств. Це допомагає прискорити процес створення нових підприємств та розширення існуючих.

- фінансова підтримка. Доступ до фінансових ресурсів, таких як кредити та інвестиції, є критичним для розвитку підприємств. Уряд може створити спеціальні програми фінансової підтримки та

гарантій для підприємців, що допомагають їм здійснювати інновації та розширення бізнесу.

– підтримка підприємницької освіти та навчання. Розвиток підприємницьких навичок та знань є важливим фактором, що сприяє створенню нових підприємців та підвищенню ефективності їхньої діяльності. Держава може підтримувати програми навчання та підприємницької освіти для розвитку підприємництва в країні.

3. Боротьба з тіньовою економією та ухиленням від сплати податків. Боротьба з тіньовою економією та ухиленням від сплати податків є ключовим завданням для зростання доходів Державного бюджету України та покращення фінансової стійкості країни. Цей підхід передбачає прийняття широкого спектру заходів для зменшення недекларованого доходу та тіньових операцій.

Підсилення податкового контролю є однією з ключових стратегій боротьби з недекларованим доходом. Для цього необхідно підвищити ефективність податкового контролю та нагляду, використовуючи сучасні технології та аналітичні інструменти. Крім того, важливо співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями для боротьби з міжнародним податковим ухиленням.

Поліпшення податкової законодавчої бази є ще одним важливим кроком. Оновлення та вдосконалення податкового законодавства допомагає запобігти податковим зловживанням.

Підвищення фінансової грамотності громадян та підприємств також грає важливу роль у боротьбі з тіньовою економією. Освітні програми та інформаційні кампанії щодо правил обліку та сплати податків, а також наслідків ухилення від сплати податків, можуть сприяти покращенню фінансової свідомості.

Боротьба з тіньовою економією та ухиленням від сплати податків вимагає комплексного підходу та співпраці всіх зацікавлених сторін. Виконання цих заходів може покращити фінансову стійкість країни та забезпечити більше ресурсів для реалізації соціальних та економічних програм.

Кожен із цих шляхів має свої власні переваги та вимоги і може бути реалізованим в рамках комплексної стратегії для зростання

доходів Державного бюджету України. Успішне впровадження цих заходів може покращити фінансову стабільність та забезпечити достатні ресурси для реалізації важливих програм та проектів у країні.

Таким чином, підвищення доходів Державного бюджету України – це важлива задача, що може бути досягнута різними шляхами. Одним із ключових напрямків є податкова реформа, яка передбачає спрощення податкової системи, перегляд податкових пільг та боротьбу з ухиленням від сплати податків. Ця реформа спрямована на збільшення доходів бюджету, зменшення навантаження на платників податків та покращення податкового клімату.

Розвиток бізнесу та підприємництва є ще одним важливим аспектом. Підтримка малого та середнього бізнесу, стимулювання інвестицій та фінансова підтримка можуть сприяти збільшенню доходів державного бюджету. Важливо також боротися з тіньовою економією, вдосконалюючи податковий контроль та нагляд, поліпшуючи законодавчу базу та підвищуючи фінансову грамотність громадян та підприємств.

Успішна реалізація цих шляхів сприятиме стабільності фінансів країни, забезпечить більше ресурсів для соціальних та економічних потреб населення та сприятиме загальному економічному розвитку України.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 12.10.2023).
2. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 496 с.
3. Канєва Т.В., Думікян А.К. Проблеми формування бюджетних надходжень. *Економічний вісник університету*. 2018. № 31. С. 241–244.